

BÖLÜM 24

Diyaliz ve Evde Bakım

Ayşegül KAHRAMAN¹

GİRİŞ

Böbrekler vücutta üre ve kreatinin gibi azotlu maddelerin temizlenmesinde ana rolü oynayan, ayrıca su ve tuz dengesini sağlayan, vücuda giren D vitaminini aktif hale geçirerek kalsiyum metabolizmasını düzenleyen, eritropoetin yapımında rol oynayarak kemik iliğini uyararak, kan yapımına katkısı olan çok önemli bir organdır. Böbreklerin fonksiyonlarında geriye dönüşmesi mümkün olmayan bozulma ile birlikte kanda üre, kreatinin ve diğer zararlı atıkların birikmesi ile birlikte ortaya çıkan tablo son dönem böbrek hastalığı (SDBH) olarak tanımlanmaktadır (1-4). Ülkemizde son dönem böbrek hastalığına neden olan ilk üç hastalık arasında diyabet (%36.4), hipertansiyon (%26.6) ve glomerülo nefrit (%5.8) sayılmaktadır (5).

Dünyada ve ülkemizde son dönem böbrek hastalığı, en sık karşılaşılan sağlık sorunlarından birisidir. 2020' de son dönem böbrek hastalığının yıllık insidansı Meksika'da milyon nüfus başına 594, Tayvan'da 523, Macaristan' da 508 iken ülkemizde 138.7, prevalansının da 996.8 olduğu tahmin edilmektedir (5).

¹ PhD, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi, aysegul.kahraman@adu.edu.tr

baş etme yöntemlerinin geliştirilmesine yönelik bakımın planlanabilmesi içinde hastayı hem psikososyal hem de fiziksel bakımdan değerlendirmek gerekmektedir. Hastalığa ve tedaviye bağlı evde bakım gereksinimlerinin belirlenerek yaşam biçimlerinin düzenlenmesi ve davranış değişikliği sağlanarak günlük yaşam aktivitelerinde bağımsız olmaları yönelik bireyin ailesiyle birlikte ele alınarak eğitim, bakım ve danışmanlık hizmetlerinin planlanarak sunulması gerekmektedir (20-24).

KAYNAKLAR

1. Daugirdas, J.T., Blake, P.G., Ing T.S. (2010). Diyaliz El Kitabı. (Sema Bozfakıoğlu, Çev. Ed.). Ankara: Güneş Kitapevi.
2. Kaçar, G. (2012). Kronik Böbrek Yetmezliği ve Bakım. Zehra Durna (Ed.), Kronik Hastalıklar ve Bakım içinde (s. 381-396). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
3. Karadakovan, A., Kaymakçı, Ş. (2017). Üriner Sistem Hastalıkları. Ayfer Karadakovan, Fatma Eti Aslan (Ed.), Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım içinde (s.857-914). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
4. Sezen, A., Arslan, H. (2014). Böbrek Yetmezliği. Adem Sezen (Ed.), Diyaliz Hemşireliği içinde (s.113-141). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi.
5. Türk Nefroloji Derneği (2021). Türkiye'de nefroloji, diyaliz and transplantasyon - registry 2020. (01/09/2022 tarihinde https://nefroloji.org.tr/uploads/folders/file/REGISTRY_2020.pdf adresinden ulaşılmıştır).
6. Valderrabano, F., Jofre, R., Lopez-Gomez, J.M. Quality of Life in end-stage renal disease patients. Am J Kidney Dis, 2001;38(3), 443-464.
7. Serdengeçti, K., Seyahi, N. (2009). Diyaliz Endikasyonları ve RRT Seçimi. Nurol Arık, Kenan. Ateş, Gültekin Süleymanlar, ark. (Ed.), Hekimler İçin Hemodiyaliz Kaynak Kitabı içinde (s. 25-30). Ankara: Öncü.
8. Akdemir, N., Birol, L. (2011). İç Hastalıkları ve Hemşirelik Bakımı. Ankara: Sistem Ofset.
9. Gökdoğan, F. (2015). Diyaliz İlke ve Teknikleri. Ankara: Akademisyen Tıp Kitapevi.
10. Pends, S., Singh, A., Zawada, E. (2010). Diyalizin başlatılması. Mehmet Şükrü Sever, Çev.Ed.). Ankara: Ayrıntı.
11. Visweswaran, R.K., Khanna, U., Narayan, G. (2022). Handbook of Dialysis Technology (1st.). Bhalani Publishing House.
12. McCann, M., Einarsdottir, H., Waeleghem, J.P., Murphy, F., Sedgewick, J. Vascular Access management II: AVF/AVG cannulation techniques and complications. Journal of Renal Care, (2009); 35(2), 90-98.
13. Yenicesu, M. (2009). Hemodiyalizde Damara Ulaşım. Nurol Arık, Kenan Ateş, Gültekin Süleymanlar, ark. (Ed.), Hekimler İçin Hemodiyaliz Kaynak Kitabı içinde (s. 81-98). Ankara: Öncü.
14. National Kidney Foundation, KDOQI. Clinical Practice Guidelines and Clinical Practice Recommendations for 2006 Updates: hemodialysis adequacy, peritoneal dialysis adequacy and vascular access. Am J Kid Dis, 2006;48,1-322.
15. Bulut, F. (2007). Damarsal giriş yolları ve komplikasyonlar. Fatma G. Gençer, Nebahat G. Kobek, Yeşim Tola ve ark. (Ed.), Hemodiyaliz hemşireliği uygulamaları içinde (s. 190-195). İstanbul: Özlem Grafik.

16. Ersoy, F. (2019). Periton Diyalizi. Yavuz Yeniçerioglu, Özkan Güngör, Mustafa Arıcı (Ed.), Temel Nefroloji içinde. (s.391-406). Ankara: Güneş tıp kitapevi.
17. Shrestha, B.M. Peritoneal dialysis or haemodialysis for kidney failure?. JNMA J Nepal Med Assoc, 2018 Mar-Apr;56(210),556-557.
18. Aylaz, R., Erci, B. Sürekli ayaktan periton diyalizi hastalarına evde verilen bakımın ve izlemin hastaların öz-bakım gücüne etkisi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 2009; 12(1),81-90.
19. Arslan, Y. S, Sivrikaya, K.S, Erdem, N, Akyol, D. A. Hemodiyaliz hastalarında yaşam kalitesi ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Nefroloji Hemşireliği Dergisi, 2011;8(1),30-35.
20. Akça, N.K., Doğan, A. Hemodiyaliz hastalarının diyaliz sonrası yaşadığı sorunlar ve evde bakım gereksinimleri. Bozok Tıp Dergisi, 2011;1,(15-22).
21. Çuhadar, D., Uçan, Ö., Pehlivan, S., Ovayolu, N. Hemodiyaliz hastalarının günlük yaşam aktiviteleri. Nefroloji Hemşireliği Dergisi, 2006; 15-20.
22. Mollaoğlu, M. Diyaliz hastalarında yeti yitimi, günlük yaşam aktiviteleri ve öz yeterlilik durumu. TAF Prev Med Bull, 2011; 10(2), 181-186
23. Sungur, G., Tekinsoy, P., Ceyhan, Ö.,ve ark. Hemodiyaliz hastalarının evde bakım gereksinimleri. Nefroloji Hemşireliği Dergisi, 2009; 6(1-2),17-21.
24. Balcı, H., Başer, G., Yılmaz, E., Özkalp, B. Hemodiyaliz hastalarının evde bakım gereksinimleri. Türkiye Klinikleri J, 2021;6(1),6-13.